

Ár 2018, föstudaginn 22. júní, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Oddur Ólason og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 41/2017**:

**M sóknaraðili
gegn
F fjármálafyrirtæki**

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefnd sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 15. ágúst 2017, með kvörtun sóknaraðila, dags. sama dag. Með tölvupósti nefndarinnar 15. ágúst 2017, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 19. september 2017. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar og henni gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust með bréfi, dags. 28. desember 2017.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 18. maí og 22. júní 2018.

II.

Málsatvik.

Hinn 21. maí 2007 gerðu A ehf, lánasamning til bílakaupa við forvera varnaraðila með bílasamningi X. Forveri varnaraðila lánaði A ehf. 1.167.692 kr. til kaupa á bifreið og nam lánsupphæðin tæplega 83% kaupverðs bifreiðarinnar auk stofnkostnaðar. Samningurinn kvað á um að lánsfjárhæðina skyldi endurgreiða með 84 mánaðarlegum afborgunum, fyrst 1. ágúst 2007, og var samningurinn sagður vera 100% gengistryggður.

Þann 25. ágúst 2008 yfirtók sóknaraðili réttindi og skyldur A ehf. skv. bílasamningi X og tók við umráðum yfir bifreiðinni. Staða samningsins við yfirtökuna var 1.435.213 kr.

Hinn 7. maí 2009 voru A ehf. úrskurðaðar gjaldþrota og lýsti varnaraðili kröfum í búíð. Skiptum lauk 17. ágúst 2010 án þess að eignir myndust í búinu og var félagið í kjölfarið afskráð.

Þann 16. júní 2010 féll dómur Hæstaréttar í máli nr. 92/2010 sem kvað á um að samningar í íslenskum krónum sem bundnir eru við gengi erlendra gjaldmiðla færu í bága við 13. og 14. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Því væru ákvæði lánasamninga um gengistryggingu ólögleg og óskuldbindandi. Í kjölfar þess dóms og annarra samhljóða dóma sem féllu sama ár, var bílasamningur X endurreiknaður hinn 18. mars 2011. Eftir endurútreikning umrædds lánasamnings í samræmi við seðlabankavexti voru sóknaraðila endurgreiddar 118.030 kr.

Þann 13. apríl 2011 óskaði sóknaraðili eftir því við fyrrverandi skiptastjóra þb. A ehf. að staðfest yrði heimild forvera varnaraðila til að ráðstafa inneign, sem skapast

ÚRSKURÐARNEFND UM VIÐSKIPTI VIÐ FJÁRMÁLAFYRIRTÆKI

hafði við endurútreikning lánsins og hefði átt að renna til hins afskráða félags, til lækkunar á eftirstöðvum lánsamnings X.

Hinn 8. júní 2011 veitti Fjármálaeftirlitið samþykki fyrir samruna forvera varnaraðila við varnaraðila á grundvelli 1. mgr. 106. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki. Félögin sameinuðust þann 6. október 2011.

Þann 12. febrúar 2012 kvað Hæstiréttur upp dóm í máli nr. 600/2011 þar sem fram kom að við endurútreikning gengistryggðra lána ætti ekki að miða við seðlabankavexti ef skuldari hefði greiðslukvittun eða fullnaðarkvittun fyrir greiðslu vaxta í liðinni tíð. Þessi niðurstaða var staðfest í dómum Hæstaréttar í málum nr. 464/2012 og 50/2013.

Eftir 1. mars 2012 greiddi sóknaraðili ekki fleiri afborganir af láni X.

Þann 1. desember 2013 sendi varnaraðili bréf til sóknaraðila þar sem fram kom að varnaraðili hafi endurútreiknað lánið aftur í samræmi við nýfallna dóma Hæstaréttar. Endurútreikningurinn var miðaður við tímabilið frá því að sóknaraðili tók yfir samninginn, hinn 25. ágúst 2008, fram að 1. júní 2010 þegar nýr höfuðstóll er reiknaður miðað við efni fullnaðarkvittana. Einnig voru leiðréttar eftirstöðvar lánsamningsins vegna greiðslna frá endurútreikningsdegi þar sem það átti við. Samkvæmt útreikningum varnaraðila voru eftirstöðvar samningsins 773.083 kr. eftir leiðréttingu.

Þann 7. febrúar 2014 sendi sóknaraðili bréf til varnaraðila þar sem gerðar voru athugasemdir við endurútreikning varnaraðila á láninu en sóknaraðili hélt því fram að taka ætti tillit til afborgana A ehf. samkvæmt fullnaðarkvittunum fram til 25. ágúst 2008. Með bréfi dags. 24. febrúar 2014 hafnaði varnaraðili kröfum sóknaraðila með vísan til 7. mgr. 18. gr. laga nr. 38/2001, þar sem varnaraðili taldi A ehf. vera réttan eiganda inneignarinnar sem kom til vegna endurútreiknings lánsins fyrir tímabilið fyrir 25. ágúst 2008.

Þann 13. maí 2014 sendi Lögheimtan hf. bréf, fyrir hönd varnaraðila, þar sem kom fram að varnaraðili hefði rift umræddum lánsamningi og skoraði var á sóknaraðila að greiða eftirstöðvar samningsins, auk dráttarvaxta og innheimtukostnaðar, alls 933.201 kr.

Þann 24. júlí 2014 sendi fyrrverandi skiptastjóri þb. A ehf. bréf til varnaraðila þar sem hann óskaði eftir því að mögulegri inneign félagsins yrði ráðstafað til lækkunar á núverandi eftirstöðvum samningsins. Hann tók þá einnig fram að yrði inneignin hærrí en næmi þáverandi eftirstöðvum lánsins óskaði hann eftir því að mismunurinn yrði greiddur sóknaraðila, ásamt vöxtum.

Með bréfi dags. 28. júlí 2014 krafðist sóknaraðili þess að inneign A ehf. að fjárhæð 453.073 kr. ásamt vöxtum, samkvæmt útreikningum sóknaraðila, yrði greidd sóknaraðila eða ráðstafað til lækkunar á eftirstöðvum umrædds lánsamnings.

Þann 8. september 2014 sendi varnaraðili aðfararbeiðni til héraðsdóms Reykjavíkur og krafðist þess að bifreiðin yrði tekin úr vörslum sóknaraðila með beinni aðfarargerð. Með úrskurði héraðsdóms þann 25. júní 2015 í máli nr. A-654/2014 var kröfu varnaraðila hafnað með vísan til þess að gögn sem varnaraðili lagði fram til stuðnings á kröfu sinni á hendur sóknaraðila væru ekki nægilega skýr. Úrskurður héraðsdóms í þessu máli var síðan staðfestur af Hæstarétti í máli nr. 480/2015.

Hinn 9. ágúst 2017 hafnaði varnaraðili tilboði sóknaraðila um að ljúka máli þessu með samkomulagi og bar því sóknaraðili kvörtun sína undir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki þann 15. ágúst 2017.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess aðallega að varnaraðila verði gert að greiða sér 453.073 kr. ásamt vöxtum skv. 4. gr. vaxtalaga nr. 38/2001 af 453.073 kr. frá 25. ágúst 2008 til 1. desember 2013 og dráttarvöxtum skv. 1. mgr. 6. gr. ofangreindra laga af 453.073 kr. frá 1. desember til greiðsludags, auk vaxtavaxta samkvæmt 12. gr. sömu laga.

Til vara krefst sóknaraðili þess að viðurkennt verði að fjárhæð eftirstöðva lánasamnings X hafi verið 212.967 kr. hinn 1. desember 2013.

Í öllum tilvikum krefst sóknaraðili þess jafnframt að viðurkennt verði að varnaraðila sé óheimilt að krefjast dráttarvaxta af eftirstöðvum lánasamnings X frá 1. desember 2013.

Sóknaraðili vísar til þess að samkvæmt samningi við A ehf. um kaup á bifreiðinni hafi sóknaraðili yfirtekið allar skyldur og öll réttindi samkvæmt lánasamningi X. Sóknaraðili telur að meðal þeirra réttinda sem hann yfirtók samkvæmt umræddum samningi séu réttindi til leiðréttingar eftirstöðva samningsins miðað við afborganir samkvæmt fullnaðarkvittunum. Sóknaraðili vísar þá til þess að ekki var samið um annað endurgjald fyrir bifreiðina og ákvarðist kaupverð hennar því alfarið af eftirstöðvum lánasamningsins. Þar sem eftirstöðvar lánasamningsins voru of hátt reiknaðar telur sóknaraðili að kaupverð bifreiðarinnar hafi að sama skapi verið of hátt reiknað og að umrædd leiðrétting á eftirstöðvum samningsins feli einnig í sér leiðréttingu á umsömdu kaupverði bifreiðarinnar.

Sóknaraðili hafnar því að ákvæði 7. mgr. 18. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu geti haft áhrif á réttindi sín skv. lánasamningi X þar sem að umrætt ákvæði tók gildi með gildistöku breytingarlaga nr. 151/2010 en ljóst er að sóknaraðili yfirtók umræddan lánasamning 25. ágúst 2008. Sóknaraðili telur að beiting þess ákvæðis með íþyngjandi hætti í garð samningsaðila brjóti í bága við almennt bann við afturvirkni laga og feli í sér skerðingu á samningsfrelsi og samningsbundnum réttindum sóknaraðila, sem varin eru af 72. gr. stjórnarskrárinnar. Sóknaraðili vísar þá einnig til þess að sú leiðrétting sem hann fer fram á byggist ekki á lögum nr. 38/2001, heldur dómafordæmum Hæstaréttar um gildi fullnaðarkvittana, þ.á.m. Hrd. 600/2011. En í þeim dómi kom fram að breytingarlögum nr. 151/2010 yrði ekki beitt með afturvirkum og íþyngjandi hætti.

Hvað varðar ráðstöfun fyrrverandi skiptastjóra þb. A ehf. á inneign hins afskráða félags vísar sóknaraðili til þess að skv. meginreglu 124. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl. sé það á valdi skiptastjóra þrotabús að taka ákvarðanir um hvernig eignum og réttindum þrotabúsins verði ráðstafað. Sóknaraðili telur einnig að þar sem hann yfirtók umræddan lánasamning eignaðist hann öll réttindi sem með honum fylgdu. Af þeim sökum myndi krafa sóknaraðila á hendur þrotabúsins, ef þrotabúinu yrði afhent umrædd inneign vegna endurútreiknings, teljast sértökukrafa skv. 109. gr. laga nr. 21/1991 og því njóta forgangs gegn öllum öðrum kröfum í búið. Þar af leiðandi telur sóknaraðili að fyrrverandi skiptastjóri þb. A ehf. hafi starfað í fullu samræmi við skyldur sínar skv. lögum þegar hann óskaði eftir því að möguleg inneign hins slitna félags yrði ráðstafað til lækkunar á eftirstöðvum samnings sóknaraðila við varnaraðila.

Að lokum hafnar sóknaraðili því að krafa varnaraðila á hendur sér á grundvelli umrædds lánasamnings beri vexti á meðan varnaraðili hefur ekki staðið skil á umþrættri inneign vegna leiðréttingar. Vísar sóknaraðili til þess að atvik þessa máls hafi gefið sóknaraðila lögmeða ástæðu til að halda eftir greiðslum, sbr. 7. gr. laga nr. 38/2001.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðili verði hafnað.

Til vara krefst varnaraðili að sóknaraðila sé óheimilt að reikna vexti skv. 4. gr. laga nr. 38/2001 á aðalkröfu sína.

Aðalkröfu sinni til stuðnings vísar varnaraðili aðallega til dóms Hæstaréttar í máli nr. 113/2012 sem varnaraðili telur vera skýrt fordæmi um úrlausn þess réttarágreinings sem hér um ræðir.

Hvað varðar bréf fyrrverandi skiptastjóra þb. A ehf., dags. 24. júlí 2014, þá telur varnaraðili að sóknaraðili geti ekki byggt rétt sinn á slíku bréfi þar sem tæp fjögur ár höfðu liðið frá skiptalokum og afskráningu félagsins. Í því sambandi vísar varnaraðili til þess að við skiptalok hafi skiptastjóri lokið fyrrsvari sínu fyrir hönd þrotabúsins og hafi hann því ekki verið bær til að veita yfirlýsingar fyrir hönd hins afskráða félags hinn 24. júlí 2014. Varnaraðili vísar einnig til þess að 124. gr. laga nr. 21/1991 hafi ekki þýðingu í þessu máli þar sem greinin kveður á um stjórn þrotabús þegar það er enn undir skiptum. Varnaraðili vísar þá til þess að 164. gr. framangreindra laga kveði á um með ítarlegum hætti hvernig skuli fara með eign þrotabús sem kemur í ljós eftir skiptalok, en þar kemur fram að skiptastjóra sé skylt að taka skiptin upp á ný og úthluta eigninni í samræmi við XVII. kafla laganna.

Varnaraðili mótmælir tilvísun sóknaraðila til 7. gr. laga nr. 38/2001 til stuðnings kröfu sinni um niðurfellingu dráttarvaxta frá 1. desember 2013. Varnaraðili telur að ekkert hafi verið sóknaraðila til fyrirstöðu í að greiða af láninu í samræmi við umræddan lánasamning og því eigi ákvæðið ekki við.

Varnaraðili mótmælir einnig öllum útreikningum sem sóknaraðili leggur fram og telur þá byggja á röngum og breyttum forsendum.

Varakröfu sinni til stuðnings vísar varnaraðili til dóms Hæstaréttar nr. 544/2014.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort sóknaraðili hafi, við yfirtöku lánasamnings X, yfirtekið rétt A ehf. til endurgreiðslu vegna endurútreiknings lánsins í kjölfar dóma Hæstaréttar sem kváðu á um ólögmæti gengistrygginga að því er varðar greiðslur er A ehf. höfðu innt af hendi fyrir skuldskeytinguna. Ágreiningslaust er að sóknaraðili fékk endurgreiðslu frá varnaraðila á grundvelli endurútreiknings á þeim greiðslum er sóknaraðili hafði innt af hendi frá þeim degi er hann yfirtók lánið. Þá er samkvæmt gögnum málsins ljóst að skiptum var lokið á A ehf. hinn 17. ágúst 2010 og félagið afskráð og skiptin höfðu ekki verið tekin upp á ný sbr. ákvæði 164. gr. laga nr. 21/2991 um gjaldþrotaskipti og fellst nefndin því á það með varnaraðila að fyrrum skiptastjóri búsins hafi ekki verið bær til að veita yfirlýsingar um ráðstöfun eigna hins afskráða félags, nema að skilyrði 164. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti varðandi endurupptöku skipta og úthlutun séu fyrir hendi og eign búsins ráðstafað á þeim grundvelli.

Að því er varðar aðalkröfu sóknaraðila þá telur nefndin að samkvæmt almennum reglum kröfuréttar hafi A ehf. við skuldskeytinguna verið leystar undan skyldum sínum gagnvart varnaraðila og að sóknaraðili tók um leið tekið yfir þær skuldbindingar. Samningur um yfirtöku skulda hefur almennt ekki önnur réttaráhrif en þau sem aðilar samnings ætluðu honum. Yfirlýsing um skuldskeytingu hefur því ekki fært sóknaraðila kröfur eða réttindi sem A ehf. áttu eða kynnu að eignast á hendur varnaraðila vegna lögskipta þeirra, þ.á.m. rétt A ehf. á grundvelli ofgreiðslna er tengdust ólögmætri gengistryggingu lánsins sem átti sér stað fyrir skuldskeytinguna. Sóknaraðili telst því

ÚRSKURÐARNEFND UM VIÐSKIPTI VIÐ FJÁRMÁLAFYRIRTÆKI

ekki hafa verið sviptur fjárhagslegum réttindum sínum á afturvirkkan og íþyngjandi hátt með beitingu ákvæða 7. mgr. 18. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu, sbr. 1. gr. laga nr. 151/2010. Vísar nefndin í þessu sambandi til Hæstaréttardóms nr. 113/2012.

Með vísan til framangreinds er kröfu sóknaraðila um endurgreiðslu vegna greiðslna er inntar voru af hendi fyrir skuldskeytingu hafnað. Þá er varakröfu um niðurfellingu dráttarvaxta vegna vanefnda sóknaraðila á greiðslum á grundvelli sammings aðila hafnað.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F er hafnað.

Reykjavík, 22. júní 2018.

Auður Inga Ingvarsdóttir

Geir Arnar Marellsson
Oddur Ólason

Hildigunnur Hafsteinsdóttir
Unnur Erla Jónsdóttir